

SAD-a diljem svijeta, sveprisutnu sliku "dobronamjernog" SAD-a, manipulaciju stvarnosti koja se temelji na ideji o pravičnosti SAD-a te siromaštvo američke demokracije, iako SAD sebe ponosno prikazuje kao "vođu slobodnog svijeta". Chomsky priznaje da je američko društvo slobodnije i otvorenije nego mnoga društva diljem svijeta, no isto tako tvrdi da SAD zatvara oči pred tzv. američkim paradoksu. Prema Chomskom SAD je jedna od najdepolitiziranih nacija u industrijskom svijetu, jedno od najdublje indoktriniranih društava te jedno od najkonformističkijih intelektualnih elita u industrijskom svijetu. (Chomsky, 2006: 91-109)

Na koncu, Chomsky niječe vezu između svojih lingvističkih i društvenih stajališta, jer jedna stvar ne ovisi o drugoj: "Nije vam potrebna specijalistička poduka iz lingvistike da biste mogli osuditi podršku SAD-a užasima u Istočnom Timoru. Ne bi trebalo biti važno tko govori, odakle ta osoba dolazi ili koje su njezine kvalifikacije. Ono što je važno jest pitanje: je li to što kažete istina." (Maher, Groves, 2003: 126)

LITERATURA

1. Barsky, Robert, 1998. *Noam Chomsky: A Life of Dissent*, ECW Press, Kanada.
2. Broekman, Jan, 1974. *Structuralism: Moscow-prague-paris*, D. Reidel Publishing Company, Boston.
3. Chomsky, Noam, 2006. *Imperijalne težnje*, Naklada Ljevak, Zagreb.
4. Cook, Vivian, Mark Newson, 2007. *Chomsky's Universal Grammar*, Blackwell Publishing, Oxford.
5. Glovacki-Bernardi, Zrinjka (urednica), 2007. *Uvod u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb.
6. Maher John, Judy Groves, 2003. *Chomsky za početnike*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb.
7. Sperlich, Wolfgang, 2006. *Noam Chomsky*, Reaction Books Ltd, London.

Internet

1. *Noam Chomsky biography*, Famous Biographies & TV Shows: <http://www.biography.com/people/noam-chomsky-37616> (12.10.2011.)
2. *Noam Chomsky: Intervencije*, StudentNet: <http://www.studentnet.hr/knjige/show/2759/> (12.10.2011.)
3. *Praška škola*, OoCities - Geocities Archive: <http://www.oocities.org/gimn1gradacac/lingvskole/praskaskola.htm> (12.10.2011.)
4. *Anarhosindikalizam*, Što čitaš?: <http://www.stocitas.org/anarhosindikalizam.htm> (12.10.2011.)
5. *Grammar – definition and examples*, Grammar and Composition: <http://grammar.about.com/od/fh/g/grammarterm.htm> (12.10.2011.)

SINGULARNOSTI! REVOLUCIJA VJEČNE SADAŠNJOSTI

Davorin Ćuti

Pretpostavlja se kako se civilizacija rodila kada je čovjek prešao s nomadskog načina života na sjedilački. Takav način života prisilio je ljude da sami stvore prostor u kojem će živjeti. Sada više nije bilo bitno prilagoditi se prostoru, odnosno mjestu u kojem će ljudi živjeti, već je bilo potrebno prostor humanizirati. Pod humanizacijom prostora smatram one ljudske aktivnosti koje omogućuju, kako pojedincu tako i široj društvenoj zajednici, da prostor koji nasele prilagode sebi.

Hegel to naziva početkom povijesti ljudske svijesti, koja prvo dolazi iz zajednice (*Allgemeinheit*), ali to je tek ona prvobitna svijest. Takva prvobitna zajednica brzo se raspada zbog antagonizma koji se pojavljuju u njoj te ne predstavlja ono izvorno jedinstvo. Povijesno određenje jedinstva u svijetu jest svijest što nas vodi u "carstvo u kojem sve ima karakter subjekta". Dakle, prvi karakter svijesti prema Hegelu jest svijest jedne primitivne zajednice u kojoj je pojedinac utopljen u zajednicu. U toj zajednici sredstvo integracije pojedinaca jest jezik koji u isto vrijeme postaje i sredstvo individualizacije pojedinca. Pomoću jezika pojedinac imenuje i prisvaja stvari te širi područje svog utjecaja i ulazi u antagonizme s drugim pojedincima unutar zajednice.

Usporedni integrativni proces koji se razvijao uz jezik i s kojim je pojedinac obilježavao svoje područje djelovanja jest rad. Proces rada postaje odlučujući za razvoj civilizacije te unutar same civilizacije i ostalih oblika zajednice kao što su obitelj, porodica, građansko društvo te na kraju država. U tome možemo iščitati sve nužne parametre koji su potrebni za razvoj tehničke civilizacije. Razvojem tehničke civilizacije dolazimo do onog stupnja što Thomas S. Khun naziva *prirodnom nužnošću znanstvenih revolucija*, a što bi nas naposljetku trebalo dovesti do transhumanog društva, odnosno transhumanizma.

Sam koncept transhumanizma proizlazi iz društva u kojem je znanstveno tehnološki napredak postao sam po sebi neupitan te je postao svojevrsnim kulturnim pokretom koji se zalaže za široku upotrebu tehnologije uz čiju bi pomoć bilo moguće usporiti, ako ne i u potpunosti zaustaviti, procese kao što su ljudsko starenje i naposljetku zaustaviti umiranje. No uz tu temeljnu postavku transhumanizma, koja traga za fizičkom besmrtnošću čovjeka, treba dodati i ostale elemente koji čine poboljšanje ljudskog

tijela, a to su poboljšanje memorije i kognitivnih funkcija mozga te poboljšanje fizičkih karakteristika ljudskog tijela.

Neke od ovih ideja pojavljuju se i u popularnoj kulturi. Najbolji je primjer japanski animirani *cyberpunk* film *Ghost in the Shell* (1995.) koji opisuje svijet budućnosti u kojem je udio tehnologije u ljudskom tijelu dominantna realnost. U samom filmu glavni akteri, koji su dio represivnoga aparata, bore se protiv *cyber* kriminala, odnosno cijela njihova djelatnost bazirana je na hvatanju *cyberspace* kriminalaca tako da kroz različite portove imaju mogućnost djelovanja u tom umjetno stvorenom međuprostoru.

Čak i sama komunikacija koja se odvija među glavnim akterima, koji komuniciraju preko tog fiktivnog međuprostora, izgleda kao neka pseudotelepatija. Nije li upravo tu riječ o jednoj gnostičkoj dimenziji samog *cyberspacea* kao mjesta produhovljenog materijalizma gdje ne postoji neka uzvišena transcendentna stvarnost, već mjesto živih mrtvaca?

Iz tog razloga, kritike koje idu na račun transhumanizma upućene su s gledišta da transhumanizam ima jednoobrazan pogled na svijet kao na mjesto jednakih vrijednosti, a tehnologija sama po sebi ne može donijeti blagostanje, već ovisi o moći koja joj se pridoda. Na samu tehnologiju, promatrajući s pozicije transhumanizma, ne možemo gledati kao na nešto neutralno. Istu je potrebno promisliti kao nešto što će, nakon što dođe do promjene određene paradigme, postati dijelom javnih institucija i korporacija koje služe određenoj manjini.

Jedan od glavnih zagovaratelja transhumanizma poznati je izumitelj i futurist Ray Kurzweil koji, kako sam kaže, pokušava premostiti vremensku granicu od našeg doba do budućnosti koja bi se razlikovala od sadašnjosti do same neprepoznatljivosti koju on sam naziva *singularnošću*. Sam pojam singularnosti dolazi iz kozmologije, a pod tehnološkom singularnošću smatra se točka u vremenu kada čovjek više neće biti u stanju razlikovati umjetnu inteligenciju od ljudske.

Najbolji primjer za to prikazuje nam zamišljeni test Alana Turinga. Test se sastoji od toga da mi postavimo bilo koje pitanje, a odgovore na to pitanje dobijemo na dvama zaslonima. Iza jednog zaslona krije se čovjek koji ispisuje odgovor na naše pitanje, a iza drugoga zaslona je stroj, odnosno računalo koje daje odgovor na isto to pitanje. Ukoliko ne možemo prepoznati iza kojeg zaslona se krije čovjek tada bi zaključak bio da stroj može samostalno misliti.

Ipak, Slavoj Žižek u svom tekstu *No sex, please, we're post-human!* Turingov test ne vidi kao pokušaj razdvajanja čovjeka od stroja, već ga vidi kao pokušaj razlikovanja muškarca od žene. No koja je svrha pokušaja razlikovanja odgovora prema spolu? Što ako razlike u spolu nisu čisto samo biološke prirode, što ako su antagonizmi

Ray Kurzweil

između muškog i ženskog spola upravo ono *realno* što definira čovječanstvo? Pregorijevanjem tog antagonizma dolazimo zapravo do toga da čovjeka više ne razlikujemo od stroja.

Singularnost u tehnološkom smislu ne odnosi se samo na takozvanu pretpostavku o *eksploziji umjetne inteligencije*, koju Ray Kurzweil i njegovi istomišljenici predviđaju da bi se trebala dogoditi krajem 21. stoljeća, već je i sama eksplozija umjetne inteligencije početna točka nakon koje nema povratka. Sve ostalo biti će podređeno eksponencijalnom rastu same umjetne inteligencije. A gdje je pojedinac u tom eksponencijalnom rastu? Pojedinac će biti vjerojatno podvrgnut, kako kaže Hegel, potpunoj zbrci i slučajnosti cjeline. Ali u ovom slučaju, ne cjeline stanovništva (mase), već cjeline algoritama, kao jedan od algoritama. Čovjek kao aplikacija u kojoj su sadržani svi potrebni parametri koji određuju što bi to čovjek trebao biti.

LITERATURA

1. Chalmers, David John, 2010. *The Singularity: A Philosophical Analysis*, Journal of Consciousness Studies 17, 7-65.
2. Khun, Thomas Samuel, 2002. *Struktura znanstvenih revolucija*, Jesenski i Turk, Zagreb.
3. Marcuse, Herbert, 1987. *Um i revolucija*, Logos, Sarajevo.
4. Marcuse, Herbert, 1989. *Čovjek jedne dimenzije*, Logos, Sarajevo.
5. Žižek, Slavoj, 2009. *Paralaksa*, antiBARBARUS, Zagreb.

Internet

1. Brin, David, Singularities and Nightmares, *Extremes of Optimism and Pessimism About the Human Future*, Lifeboat Foundation: <http://lifeboat.com/ex/singularities.and.nightmares> (11.10.2011.)
2. Kelly, Kevin, *The Singularity Is Always Near*, The Technium: http://www.kk.org/thetechnium/archives/2006/02/the_singularity.php (11.10.2011.)
3. Grossman, Lev, *2045: The Year Man Becomes Immortal*, TIME Magazine: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,2048299,00.html> (11.10.2011.)
4. Žižek, Slavoj, *No sex, please, we're post-human!*, Lacan.com: <http://www.lacan.com/nosex.htm#2> (11.10.2011.)